

ЖІНКА В НАУЦІ ТА ПОЛІТИЦІ

¹ Вінницький національний технічний університет

Анотація

В статті подані результати дослідження направлені на вирішення питань ставлення суспільства до займання головних посад жінкою в науці та політиці. Запропоновано рекомендації що до вирішення проблеми. Врахована думка студентів.

Ключові слова: жінка, наука, політика, дослідження.

Abstract

The article presents the results of research aimed at solving issues of public attitudes to the ignition key positions women in science and politics. Recommendations that to solve the problem. Opinion counts students

Keywords: woman, science, politics, research.

Вступ

Сутність досліджуваної проблеми.

Чи повинна жінка займатися політикою та наукою? Ця проблема постала дуже давно, але дату визначення питання можна вказати абсолютно точно. У 1791 році в розпал Французької революції маловідома письменниця Олімпія де Гуж прорекла: «Якщо жінка має право зійти на ешафот, то вона повинна мати право піднятися на трибуну». Така необережна заява коштувала письменниці життя, але вона ж принесла їй безсмертя [1].

Роль жінки у суспільстві являє собою суперечливе питання, яке цікавить людство протягом усієї історії його існування. Ще древні греки приділяли велику увагу місцю жінки у суспільно-політичних відносинах того часу, а розвиток ця тема знайшла у працях древньоримських філософів, що було пов'язане із великою увагою до демографічних процесів. Новий виток розвитку ця проблема отримала вже в епоху Просвітництва у працях французьких дослідників, зокрема можна відзначити Ж.-Ф. Лафіто, якого підтримали німецькі історики І. Я. Бахофен та Л. Г. Морган.

Великий вплив на статус жінок мало запровадження християнства. Християнська ідеологія проповідує рівність усіх людей перед Богом. А в епоху Просвітництва вперше розглядаються питання про можливості розвитку жіночих інтелектуальних здібностей і про жіночу освіту. У будь-який період історії неважко відшукати передових і талановитих жінок-вчених, які рухали науку нарівні з чоловіками. Часто досягнення дам бувають незаслужено забутими, хоча людство щосили ними і користуються.

Актуальність даної проблеми в сьогоденні.

Кількість представників жіночої статі у владі всіх рівнів досить низька. І чим вище орган влади, тим менше жінок ми зустрінемо там – і в нашому парламенті 6-го скликання їх тільки 8,1%. Але це теж можна вважати прогресом, бо у Верховній Раді 1-го скликання жінки склали лише 2%, а 4-го – 5,1%. Навіть в органах місцевого самоврядування жінки в основному є лише заступниками чоловіків-керівників. Недарма існує жарт: «Головна посада жінки – бути заступником чоловіка».

Результати попередніх КСД.

Дані Центру дослідження суспільства вказують на низку інших гендерних проблем у вищій освіті:

1. Зменшення кількості жінок на кожному наступному щаблі академічної кар'єрної драбини – серед випускників та випускниць вишів, що мають ступінь бакалавра, жінки складають 76%, магістра – 69%, жінок-кандидатів наук 43%, а докторів – 33%.

2. Невелика кількість жінок на керівних посадах – серед 234 ректорів вишів III-IV рівня акредитації лише 20 жінок – близько 9%, а за всі роки незалежності Україна не мала жодної жінки-міністра освіти.

3. Жінки-науковці заробляють менше, ніж чоловіки. Вищий за 4500 грн дохід отримують 23,9% чоловіків і всього 12% жінок, в той час як менше 3000 отримують майже половина викладачок і 41,3%

викладачів [3].

Згідно зі звітом Інституту статистики ЮНЕСКО 2009 року, загалом у світі присутність жінок у науці становить 29% – приблизно однаковий показник у ЄС, 33% в Африці, 18% в Азії, 46% у Південній Америці [4].

Незважаючи на те, що жінки формально отримали рівний із чоловіками статус, де-факто вони продовжують піддаватися дискримінації і в політичній сфері. Експерти вбачають в цьому кілька причин: низький соціальний статус жінок, економічна залежність від чоловіків, нерівноцінний розподіл сімейних обов'язків, відсутність центрів з політичної освіти населення, відсутність підтримки жінок-політиків з боку чоловіків та нерозуміння останніми важливості проблеми представлення жінок у владі, вплив стереотипу “політика – чоловіча справа”. Жінки, в середньому, по світу посідають лише 22% місць у національних парламентах. Україна наразі посідає аж 107 місце у рейтингу із лише 12% жінок у Верховній Раді. Країни колишнього соцтабору не просулися у лідери за кількістю жінок у парламентах. Трансформаційні процеси і боротьба за важливі економічні ресурси не сприяли значному залученню жінок до великої політики. Хіба що вирізняється Білорусь (29%), країна, якій притаманний радянський спадок радше «видимості» парламенту як владного органу. Відповідно до даних дослідження громадської мережі ОПОРА27, серед півсотні депутаток 15 обрались від Блоку Петра Порошенка, 12 - від Національного фронту, 12 - від Самопоміч (наразі одна з них - Оксана Сирій, заступниця Голови ВРУ, - вже позафракційна), 5 - від Батьківщини, по 3 від Радикальної партії Ляшка та Опозиційного блоку. Якщо аналізувати кількість жінок у відсотковому відношенні по фракціям, то лідерами є Самопоміч - 34% жінок від складу фракції, в фракції Народного фронту Галустян Ю.М. Функціонування національного механізму реалізації гендерної політики: Аналітичний звіт за результатами проведення інтерв'ю з експертами у галузі гендерної політики / за підтримки Фонду народонаселення ООН в Україні 19 жінок - 15% від складу фракції. У керівному складі фракцій представлені дві жінки, а саме: Юлія Тимошенко - голова фракції ВО Батьківщина та Вікторія Сьюмар - заступниця голови фракції Народного фронту [2]. У восьми комітетах з 21 (в тому числі з питань бюджету, запобігання і протидії корупції, фінансової політики і банківської діяльності) жінок взагалі немає. Найбільше депутаток в гуманітарних комітетах. Членами Комітету з питань охорони здоров'я є шість депутаток, так само, як Комітету з питань європейської інтеграції. Жінки є головами комітетів із питань європейської інтеграції, з питань науки і освіти, з питань охорони здоров'я, з питань свободи слова та інформаційної політики, з питань соціальної політики, зайнятості та пенсійного забезпечення, у закордонних справах. Також шість депутаток є заступницями голови комітету, п'ятеро - першими заступницями. Ще шестеро жінок очолюють підкомітети парламенту. Окрім того, проаналізувавши діяльність депутатів жіночої і чоловічої статі станом на 17 січня 2015 року, громадська мережа ОПОРА дійшла висновку28, що депутатки в два рази частіше долучались до законотворчої діяльності, аніж чоловіки. Так, в середньому одна жінка була авторкою чи співавтором законопроектів у 15 випадках, в той час, як чоловік - в 7. Так само більше у жінок і виступів (3,24 в середньому на одну депутатку проти 2,51 виступи у депутата-чоловіка). Однак, депутатки підготували менше запитів. З розрахунку на одну депутатку припало лишень 0,18 запитів, в той час як на депутатів - 0,33. У дослідженні «Участь жінок у політиці та процесі прийняття рішень в Україні» (2011) зазначено, що «українська політична еліта оперує на рівні політичних декларацій, водночас практичного впровадження існуючого гендерного законодавства й політик майже немає». З метою виявлення основних перешкод доступу жінок до політичних структур проаналізовано думку суспільства, політичних партій, рекламні зображення у публічній сфері. Зокрема, наведено результати фокус-групового опитування представників політичних партій, представлених у Верховній раді України, щодо їх ставлення до політичної участі жінок. Представлено дані опитування громадської думки, які свідчать, що «виборці є більшими прихильниками гендерного паритету у політиці, ніж представники політичних партій» [5].

Визначення проблемної ситуації.

Таким чином, існує проблемна ситуація, яка полягає у встановленні жінки в науці та політиці. На основі цього можна зробити висновок, що існує проблемна ситуація, яка потребує додаткового вивчення.

Об'єктом даного соціологічного дослідження є студенти потоку 3 курсу Вінницького національного технічного університету, факультету інформаційних технологій та комп'ютерної інженерії, спеціальності ПІ, кількість студентів – 35, з них 5 дівчат (14%) і 30 хлопців (86%) віком

від 18 до 21 років.

Предметом соціологічного дослідження є ставлення представників студентства до жінки в науці і в політиці.

Метою даного соціологічного дослідження є з'ясувати, як ставляться студенти потоку 3 курсу ВНТУ, спеціальності П до займання головних посад жінкою в науці і політиці та на основі отриманих результатів розробити практичні рекомендації щодо можливих шляхів вирішення проблеми

2.1 Завдання соціологічного дослідження:

1. З'ясувати як студентство ставиться до жінки в науці і політиці.
2. Порівняти думки чоловічої і жіночої статі.
3. З'ясувати ставлення до цієї проблеми жінок.
4. З'ясувати ставлення до цієї проблеми чоловіків.
5. Проаналізувати наскільки важливо студентам даного потоку, хто займає вищі посади в науці і політиці.
6. Розробити практичні рекомендації щодо можливих шляхів вирішення проблеми.
7. Встановити, чи погодились би опитувачі, щоб у їх власній сім'ї дружина займалась наукою/політикою.
8. З'ясувати, хто є більш успішним політиком/науковцем за статтю.
9. Дослідити актуальність проблеми в даний час.

Результати дослідження

В ході даного соціологічного дослідження було опитано 33 осіб. Серед них 27 осіб (82%) - представники чоловічої статі і 6 (12%) - представниці жіночої статі. Віком 19 років - 12 осіб (36,5%), 20 років - 20 осіб (60,5%), 21 роки - 1 особа (3%).

В ході даного соціологічного дослідження були отримані такі результати: На питання " Хто, на Вашу думку, досягає більшого успіху в науці?" переважна більшість опитаних (20 чоловік – 60,5%) відповіли, що чоловіки, 13 чоловік (39,5%) відповіли, що чоловіки і жінки однаково успішні і ніхто не дав відповідь «жінки». Це свідчить про те, що переважна більшість опитувачів вважає чоловіків успішнішими ніж жінки[7].

На питання «Хто на вашу думку, чи є сьогодні проблема соціальної дискримінації жінок?», що така проблема є відповіло 6 осіб (18%) та що її немає, також 6 осіб (18%). Що проблема є, але не значна погодилося 9 осіб (27,5%) та не вважають це проблемою 3 особи (9%).

На питання «Наскільки проблема становища жінки в науці та політиці актуальні для Вас на даний момент?» третина опитувачів (11 осіб – 33%) відповіли, що проблема не актуальна взагалі. Що проблема є актуальною, але займає не перше місце відповіло 9 осіб (27,5%), а що проблема не актуальна на фоні інших питань – 7 осіб (21,5%). Це свідчить про те, що більшість не вважає цю проблему нагальною.

12 осіб (36,5) погодились би, що в їх власній сім'ї дружина займалась політикою та 8 (24%) – проти цього. Нейтральне відношення в 7 осіб (21,5%). Менше ¼ опитуваних (6 осіб – 18%) затрудняються відповісти.

15 осіб (45%) погодились би, що в їх власній сім'ї дружина займалась наукою. Нейтральне ставлення виявили 8 осіб (24%). По 5 осіб (по 15,5%) негативно ставляться до суті питання та затрудняються відповісти. Можемо зробити висновок, що половина опитуваних не проти що в їх власні сім'ї дружина займалась наукою або політикою.

Висновки

В ході даного соціологічного дослідження було з'ясовано, як студентство ставиться до жінки в науці і політиці, з'ясовано як до цієї проблеми ставляться жінки та чоловіки. Порівняно думки чоловічої та жіночої статі. Проаналізовано наскільки студентам даного потоку, хто займає вищі посади в політиці та науці. Встановлено чи погодились би опитувачі, щоб у їх власній сім'ї дружина займалась наукою/політикою та з'ясовано хто, на думку опитувачів є більш успішним політиком/науковцем за статтю. Досліджено актуальність проблеми на даний час.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Нежина Л.П. Місце жінки у політиці: кухня чи ешафот // Л.П. Нежина / Соціальна Україна. – 2011. – №11. – С. 32-37
2. Вища освіта в Україні: громадська думка студентів – Фонд «Демократичні ініціативи» ім. Ілька Кучеріва – [Електронний ресурс]. Режим доступу до ресурсу: <http://dif.org.ua/article/vishcha-osvita-v-ukraini-gromadska-dumka-studentiv>.
3. Електронний журнал «Повага», стаття «Жінка в українській науці: непрохана гостя» <http://povaha.org.ua/zhinka-v-ukrajinskij-nautsi-neprohana-hostya/>
4. Електронний журнал «Повага», стаття «Жінка в науці: сучасні українки, про яких варто знати» <http://povaha.org.ua/zhinka-v-nautsi-suchasni-ukrajinky-pro-yakyh-varto-znaty/>
5. Посібник МЦПД «ЖІНКИ В УКРАЇНСЬКІЙ ПОЛІТИЦІ: ВИКЛИКИ І ПЕРСПЕКТИВИ ЗМІН» - Київ 2015 http://www.icps.com.ua/assets/uploads/files/gender_block_editfinal.pdf
6. Електронний ресурс «Вікіпедія» <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%93%D0%B5%D0%BD%D0%B4%D0%B5%D1%80>
7. Слободянюк А.В. Методичні вказівки з дисципліни “Соціологія” [Електронний ресурс] / А.В.Слободянюк. — Вінниця : ВНТУ, 2016. — 24 с. — Режим доступу : <http://aslobodyanyuk.vk.vntu.edu.ua/file/9ef467d5d9a2d0ad748cdb11cbd98f36.pdf>. — Назва з екрана.
8. Слободянюк А. В. Значення соціології як науки та навчальної дисципліни в сучасному українському суспільстві [Текст] / А. В. Слободянюк // Вісник Вінницького політехнічного інституту. - 2011. - № 1. - С. 16-20.

Богачук Галина Володимирівна — студентка групи ІПІ-146, факультет інформаційних технологій та комп’ютерної інженерії, Вінницький національний технічний університет, Вінниця, e-mail: galia.bogachuk@gmail.com;

Слободянюк Анатолій Володимирович — кандидат соціологічних наук, доцент кафедри суспільно-політичних наук, науковий керівник лабораторії соціологічних досліджень Вінницького національного технічного університету.

Bogachuk Galia — Faculty of Information Technologies and Computer Engineering, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, email : galia.bogachuk@gmail.com;

Slobodyanyuk Anatoly V— PhD in Sociology, assistant professor of social and political sciences, scientific director of the laboratory of sociological researches Vinnitsa National Technical University.